

Nr 15.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av en Vadstena krigsmanshuskassa tillhörig fastighet.

I en till riksdagen den 27 februari 1953 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 87, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att fastigheten Ryckelsby 3² med tillhörande andel Ryckelsbykvarn och såg i Ekeby socken må försäljas till lantbruksnämnden i Östergötlands län för en köpeskilling av 52 000 kronor samt på de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån ej därför redogöres i det följande, hänvisa till propositionen.

I skrivelse den 16 juni 1952 har kammarkollegiet, som handhar förvaltningen av krigsmanshuskassans fasta egendom, hemställt att Kungl. Maj:t måtte förordna, att fastigheten Ryckelsby 3² skall överföras till lantbruksnämndens i Östergötlands län förvaltning, mot det att det i riksstaten under tolfte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa tillgodoföres ett belopp av 52.000 kronor. Kollegiet har i skrivelserna erinrat om att Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens beslut (proposition nr 171 år 1948), den 30 juni 1948 förordnat att annan fastighet med samma namn och registernummer än nu ifrågavarande skulle försäljas till Karl Oskar Svensson men att denna fastighet därvid felaktigt benämnts Ryckelsby 3² i stället för Ryckelsby 3³. Rättelse har numera skett och den riktiga benämningen å nu ifrågavarande fastighet är således Ryckelsby 3² och å den tidigare försålda fastigheten Ryckelsby 3³. Båda fastigheterna utgör delar av det ursprungliga hemmanet 1 mantal Ryckelsby nr 3.

Beträffande tidigare innehav av Ryckelsby 3² har kollegiet anfört, bland annat, att grosshandlaren Gustaf Rylander i Stockholm genom testamente den 3 maj 1926 erhållit åbo- och besittningsrätten till fastigheten i fråga. Fastigheten, som den 15 augusti 1848 av krigskollegium med åborätt upplåtits till Rylanders farmors far, har hela tiden innehafts av samma släkt med dylik rätt. Då hemmanet emellertid är av fräse natur, har upplåtelseerna icke lagligen kunnat ske under ärftlig åbo- och besittningsrätt utan synes vara att betrakta såsom arrendeupplåtelse. Arrenderätten till fastigheten torde numera få anses ha förfallit.

Genom beslut den 30 juni 1948 fann Kungl. Maj:t en av Rylander gjord ansökning om tillstånd att förvärva fastigheten Ryckelsby 3³ (numera 3²) icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Kammarkollegiet har i sin skrivelse framhållit att anledning härtill syntes ha varit, att Rylander icke velat erlägga den köpeskilling å 42 780 kronor, som vid värdering åsatts fastigheten och som kollegiet i tidigare skrivelse angivit såsom den lägsta köpeskilling för fastigheten kollegiet kunde tillstyrka.

I en den 14 mars 1949 dagtecknad skrift till kollegiet har Rylander här- efter förklarat, att han samma dag utan villkor till krigsmanshuskassan avträdde fastigheten Ryckelsby 3².

Sedermera har Rylander hos kammarkollegiet anhållit att för en köpeskilling av 42 780 kronor under vissa förutsättningar få förvärva nyssnämnda fastighet jämte andel i kvarn och såg.

Kollegiet — som i anledning av Rylanders ansökning inhämtat yttranden från vederbörande arrendatorer, länsstyrelsen i Östergötlands län, domänstyrelsen och lantbruksnämnden i nämnda län — har till stöd för sin hemställan om fastighetens överförande till lantbruksnämndens förvaltning anfört i huvudsak följande.

Enligt vad kollegiet under hand inhämtat har vid 1952 års fastighetstaxering fastigheten åsatts ett taxeringsvärde av 44 300 kronor, varav jordbruksvärde 34 800 kronor och skogsvärde 9 500 kronor. Värdet av den andel å $\frac{3}{22}$ av Ryckelsby kvarn och såg, som tillhör Ryckelsby 3², utgör 7 868 kronor.

Fastigheten sambrukas med fastigheterna Ryckelsby 1³ och 1⁶. Ladugården är delvis belägen på dessa fastigheter och delvis på Ryckelsby 3².

I ärendet har lantbruksnämnden framhållit, att fastigheterna Ryckelsby 3² samt Ryckelsby 1³ och 1⁶ borde erhålla samma ägare, så att sambruket av dessa fastigheter kunde fortsätta. Vidare har lantbruksnämnden anfört, att byggnadsbeståndet på fastigheterna vore så dåligt, att om ej åtgärd snarast vidtoges för förbättring av byggnaderna, risk förelåge att jordbruksdriften ej längre kunde upprätthållas. En försäljning av fastigheterna till Rylander syntes dock icke förenlig med jordförvärvslagens syfte.

Lantbruksnämnden har däremot själv förklarat sig villig att för rationaliseringsändamål förvärva fastigheten till ett pris av 51 000 kronor.

Ägarna av fastigheterna Ryckelsby 1³ och 1⁶ har till kollegiet anmält, att de icke ha möjlighet att förvärva Ryckelsby 3². Däremot har de icke något att erinra emot försäljning av fastigheterna Ryckelsby 1³ och 1⁶ till lantbruksnämnden.

Under hand till kollegiet har därefter Rylander uppgivit, att han icke är villig att förvärva fastigheten Ryckelsby 3² för en köpeskilling av 51 000 kronor men att han vidbleve sitt anbud å 42 780 kronor.

Fastigheten synes därför böra överföras till nämndens förvaltning att användas för rationaliseringsändamål. Härvid läser Vadstena krigsmanshuskassa böra erhålla ersättning för fastigheten från anslag, som disponeras av lantbruksnämnden. Såsom nämnts har lantbruksnämnden ansett 51 000 kronor utgöra skälig ersättning för fastigheten. Emellertid utgör 1952 års taxeringsvärde å fastigheten 44 300 kronor och taxeringsvärdet å fastighetens andel i Ryckelsby kvarn och såg 7 868 kronor eller sammanlagt 52 168 kronor. På grund härav synes ersättningen till krigsmanshuskassan böra bestämmas till i avrundat belopp 52 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Med hänsyn till vad lantbruksnämnden anfört om behovet av ifrågavarande fastighet för rationaliseringsändamål vill jag i likhet med kammar-kollegiet tillstyrka att fastigheten försäljes till nämnden för den av kolle-giet angivna köpeskillingen, 52 000 kronor. Då taxeringsvärdet å fastigheten jämte dess andel i Ryckelsby kvarn och såg överstiger 50 000 kronor, erford-ras riksdagens medgivande till försäljningen. Därest dylikt medgivande läm-nas, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i övrigt bestämma de när-mare villkoren för fastighetens försäljning. Köpeskillingen torde böra till-godoföras förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa.»

Utskottet. Utskottet får erinra att 1948 års riksdag biföll en hemställan av utskottet om försäljning av en fastighet med samma namn och register-nummer som den nu ifrågavarande (utl. nr 14; r.skr.nr 202). Såsom fram-går av utredningen i ärendet borde emellertid den tidigare försålda fastighe-ten rätteligen ha benämnts Ryckelsby 3³. Rättelse i detta hänseende har numera skett, och i samband därmed har den nu ifrågavarande fastigheten åsatts registerbeteckningen Ryckelsby 3². Det försäljningsförslag, som fram-lagts beträffande sistnämnda fastighet, har utskottet funnit sig böra godtaga. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att fastigheten Ryckelsby 3² med tillhörande andel Ryckelsbykvarn och såg i Ekeby soc-ken må försäljas till lantbruksnämnden i Östergötlands län för en köpeskillning av 52 000 kronor samt på de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Stockholm den 14 april 1953.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Jon Jonsson*, Eskilsson, Bertil Andersson, Bror Nilsson, Nord, Einar Persson, Mossberger*, William Ohlsson och Johan Persson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Andersson i Hyss-na, Hæggbloom, Antby, Jonsson i Järvsand, fru Eriksson i Hallstahammar samt herrar Ahlsten*, Ekdahl*, Utbult* och Svensson i Vä.

* Ej närvarande vid justeringen.